

TRIANON 100. ÉVFORDULÓJÁRA

„Emlékezünk, és soha nem felejtünk!”

*Szeretnék méltó módon emlékezni erre az évfordulóra.
Sokszor és sok témában foglalkoztunk évtizedeken át,
és napjainkban is ezzel a történelmi eseménnyel.*

*Álljon itt a kedves Olvasó előtt 2 pályázati dolgozat,
amit anno †**Szécsi István**
a POFOSZ 1956-os Hagyományőrzők elnöke hirdetett
meg 2008-tól, ami tart napjainkig...*

Szűcs Lászlóné
1956 Öröksége Alapítvány elnöke

„Odafentről nem a határok látszanak,
hanem az, hogy magyarok vagyunk, mind”

*/POFOSZ 1956 - os Hagyományörzők
2013. évi pályázata, BodóMónika/*

Előszó

Pályázatomban nem célokom újra írni a történelmet, megítélni, avagy megint leírni azt, amit már sokan megtettek előttem. Úgy gondoltam és gondolom, hogy egy alig, vagy csak nagyon kevesek által ismert történetet szeretnék ismertetni az olvasóval, amely lakóhelyemhez is kötődik: dr. Krepuska Géza fül-orr-gégész professzor és Somoskő valamint Somoskőújfalu kapcsolata. A fő hangsúlyt azonban arra helyezném, hogy ki mit gondol napjainkban a trianoni békediktátumról. Több mint 40 emberrel beszélgettem és jegyeztem le véleményüket a témával kapcsolatban.

Rövid történelmi összefoglalás

Mindenki másként látja, és mást gondol a 90 évvel ezelőtti történeletről, akár csak a többi történelmi eseményről. Amennyi forrás, szinte annyi féle nézőpont. Egy biztos, hogy **1920. június 4-én, 16:30 perckor**, Versaillesben a *Nagy-Trianon palota dísztermében* a magyar küldöttséggel aláírták az első világháborút lezáró békeszerződést. A számok nem hazudnak. A történelmi **Magyarországot kétharmadával megcsönkítették**. 282 000 négyzetkilométeres kiterjedésű országból 93 000 négyzetkilométer maradt. A lakosság 18 millió főről 7,6 millióra csökkent a trianoni határokon belül.

És amit még biztosan állíthatok, melyben szinte mindenki egyet ért: az első világháborúban győztes antant hatalmak 1919 januárjában kezdték meg a tárgyalásokat a Párizs környéki kastélyokban. Kezdetben a magyarországi Károlyi-kormány optimizmussal tekintett a tárgyalásokra, azonban az ülések alkalmával hamar kiderült, hogy a győztes hatalmakon kívül senki másnak nem volt beleszólása a békeszerződés kimenetelébe. Magyarország nagy részét eközben (1919 augusztusában) megszállták a román csapatok, s így a tárgyaló felek csak 1920 elején kapcsolódhattak be újra a tárgyalásokra. Immáron Horthy Miklós irányította az országot. A magyar küldöttséget **Dr. Apponyi Albert gróf** vezette, a delegáció tagjai között volt a földrajztudós és politikus *Teleki Pál* is, akinek a

nevéhez fűződik a „*vörös térkép*” elkészítése. Ez, a Kárpát-medence etnikai vonatkozásait mutatja be. Ezen kívül néprajzi, geográfiai, közlekedési és történelmi munkák és érvek tucatjait is felsorolták a nagyhatalmaknak, annak érdekében, hogy a történelmi Magyarországot ne szakítsák szét. A magyar küldöttség vezérszónokának, dr. Apponyi Albert grófnak, csak a tárgyalás befejeztével adtak szót. A két órás beszédében 3 nyelven szólította meg a jelen lévöket, egy ország érdekében. Mind hiába. Az antant hatalmaknak csak olyan személyekre volt szüksége, akik aláírják a kész szerződést. A magyar küldöttségből **Benárd Ágoston** és **Drasche-Lázár Alfréd** aláírásával szentesítették a történelmi Magyarország darabokra hullását. Úgy vélem, hogy mi magyarok, nyugodtan használhatjuk a békediktátum kifejezést, hiszen számunka nem volt ez más, mint megtorlások és megszorítások sorozatának kezdete. Az új határok köré szorított *Magyarország nemzetállammá vált*, hiszen lakosságának 92%-a magyar volt.

Rövid, ám annál tartalmasabb beszélgetéseim alkalmával kiderült, hogy többeknek csak területvesztés vagy az elcsatolt területek jutnak az eszükbe 1920 hallatán, azonban fontos, hogy ennek a következményeivel is tisztában legyünk.

A magyar vasúthálózat jelentős része az utódállamokhoz került, így megnehezítve a közlekedést és az ipart.

A vízgazdálkodás és az árvízvédelem is nagy problémát okozott, hiszen a folyók felső szakaszait is lecsatolták, emiatt az alsó szakaszokon jelentős gondok akadtak.

Az egységes birodalmi piac szétesése hatalmas gazdasági válságot jelentett nem csak a csonka Magyarország, hanem az utódállamok számára is.

Hadi szempontból megbénították az országot; megtiltották az általános hadkötelezettséget, s a toborzott hadsereg létszámát is (35 000 főben) maximalizálták. Megtiltották az abban az időben modernnek számító fegyverkezési eszközök (pl. páncélosok) használatát. A Salgótarján felé vezető dupla sínpár egyikét is

felszedték, ezzel is megnehezítve a katonák határ felé szállítását. Ezzel szemben az új határon túli szomszédjaink – teljes mértékben felfegyverkeztek, vagy felfegyvereztették (!).

Látható tehát, hogy az országot teljesen lehetetlen helyzetbe sodorták.

Már akkor, különböző szervezetek alakultak (pl. MOVE – Magyar Területi Liga) akik revíziót szerettek volna, hiszen mindenkiben ott élt a trianoni trauma. Mindenki egyet akart, visszakapni a területeinket! Azonban ennek módjában és főleg a mértékét tekintve már nem volt egység. Voltak, akik az egész történelmi Magyarországot követelték, és voltak, akik csak a magyar lakta területeket. A költők és írók is halmozták a nemzeti tragédiával kapcsolatos költeményeiket, ilyen volt például *Kosztolányi Dezső*, *Reményik Sándor*, *Karinthy Frigyes*, *Wass Albert*, *József Attila* költeményeinek nagy része. Talán a legismertebb mindközül, ***Papp-Váry Elemérné Sziklay Szeréna***, ***Hitvallás című alkotása***. A fohászt, egy pályázatra írta, s el is nyerte vele a bírák tetszését. A mű, a Horthy-korszak „nemzeti imája” lett.

*„Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában:
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában! Ámen.”*

Ugyanezen a pályázaton a nyertes jelmondat így hangzik, mely ismeretlen írótól származik:

„*Csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország*”

Az akkori politikai vezetés támogatta a revízióval kapcsolatos elméleteket, sajnos azonban eljött az a korszak is, amikor ezeket a műveket hosszú időre a fiók mélyére kellett rejteni, az emlékműveket ledöntötték, s helyükre (általában) szovjet emlékműveket állítottak. Ma sincsen ez másként, példaképen a *salgótarjáni Kálvária dombon* gyönyörű emlékmű állt, melyet befalaztattak. *1931-ben adták át, Bóna Kovács Károly terve alapján* készült, s *Obrincsák Ernő építész* irányítása mellett épült meg. Magyar feltámadás barlangnak nevezték, mely az akkor Szent Imre hegyen állt. Nyílása a Nagy-Magyarország térképét formálta, s benne dróthálóval elkerítve, egy gyönyörű szoborcsoport volt látható, mely egy kiemelkedő esemény a magyar történelemben: István király felajánlja a koronát Szűz Máriának. A szobrok ember nagyságúak voltak, s este is látható volt a város központjából is, hiszen megvilágították. A II. világháborút túlélte remekművet az idők során benőtte a gaz és az erdő, majd szétverték, s az üresen tátongó barlangot az 1960-as években falazták be, ekkor indult meg a régi város újjá építése is – személyes véleményem szerint a város szétverése és elcsúfítása. Évekkel ezelőtt néhány fiatal felfestette a támfalra ezt, de az akkori vezetés lemosatta. Napjainkban megint látható a falfestés, de közelébe sem ér az akkorinak... Nagyon sajnálom, hogy a barlangot a mai napig sem sikerült visszaállítani.

Somos és Somoskőújfalu története

Sopron és közvetlen környékénél, 1920-ban felvetették a népszavazás lehetőségét, a hova tartozás kérdését. A várost Ausztriának ítélték, azonban az 1921 decemberében lezajló népszavazás eredményeképpen Sopront ismételten Magyarországhoz csatolták. Ezzel a város kiérdemelte a „leghűségesebb város” címet. Ez egy kivételes lehetőség volt. Más falvaknál, városoknál már nem volt ilyen szerencsés a

helyzet. A trianoni békediktátum határmódosításai nem voltak tekintettel a magyar lakta területekre sem. Számos olyan történetet hallani, melyeket bizonyítani is lehet, hogy szomszédos falvakat (például Tajti és Cered esetében) vagy éppen egy falut választottak ketté az új, de kicsit sem kedvező határvonalak. Az idősebbektől olyan történetek is fennmaradtak, hogy az udvarán keresztül haladt át a határvonal. A ház körüli állatait sem tudta így ellátni, mivel azok már másik országhoz tartoztak.

Mivel Nógrád megyei lakos vagyok, a megye északi részén található falvak történelmében mélyedtem el. Főként Somost és Somoskőújfalut tanulmányoztam. Ma Nógrád megye Pest – és Heves megyével határos, északról pedig a határvonal húzódik. Az 1920 előtti időben ez nem így volt. Nógrád megye területét tekintve kétszerese volt, s 5 vármegye határolta: Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Gömör és Kis-Hont, Hont, Zólyom, és Heves.

Az 1920-as békediktátum Somost és Somoskőújfalut is elszakította az országtól. Ha valaki most Somoskőújfaluban jár, ott találja a *'Haza térés emlékművét'*, hiszen a községet **1924. február 15-én csatolták vissza Magyarországhoz.**

Történt ugyanis, hogy az egész országban híres és nemzetközileg is elismert **dr. Krepuska Géza** (1861-1949) professzor éppen Somoskőújfalu határában vásárolt meg 2170 holdnyi területet 1905-ben, melyen virágzó gazdagságot működtetett, jelentős szén-és bazaltbányászattal. *Nevéhez fűződik az egyetlen Magyarország javára megítélt határrevízió 1920 után.*

A békeszerződés aláírása után az Antant-delegáció angol tisztje súlyos fülbetegségben szenvedett, s műtétre volt szüksége.

A kor legelismertebb orvosához fordult, aki nem volt más, mint dr. Krepuska Géza, aki akkor a budapesti Rókus-kórház fül-orr-gégész professzora volt. A sikeresen végrehajtott operáció után, Krepuska meghívta vidéki birtokára a tisztet és elmondta neki, hogy a több ezer holdnyi területe, már másik országhoz tartozik. A rövid, ám annál tartalmasabb találkozón részt vett még a Rimamurányi Vasmű igazgatója, és egy jogi szakértő is, valamint a másik oldalról több tiszt. Rábeszélték a tisztet, hogy

próbáljanak szóba elegyedni az itteni lakossággal szlovákul. Természetesen ez nem sikerült nekik hiszen Somoskő és Somoskőújfalu tiszta magyar lakta község volt. A tiszt budapesti közbenjárásnak köszönhetően a két magyar település a környező bányákkal visszakerült Magyarországhoz. Ezen kívül sikerült még elérniük, hogy a határon túl maradt bányákba a munkások átjárhassanak, illetve az onnan szállított kitermelt kőért ne kelljen vámot fizetni – mindezt azzal az ürüggyel sikerült elérni, hogy az onnan szállított „macskakövekre” szükség van Budapest kövezésére. Somoskő vára azonban továbbra is az akkori Csehszlovákia területén maradt. A történethez hozzá tartozik még az is, hogy a körülbelül 15 négyzetkilométeres visszaszervezett területről szóló jegyzőkönyvet ugyan abban az időpontban – délután fél ötkor – írták alá, mint a trianoni békeszerződést.

Vélemények a békediktátumról

A történelemben nagyon sok olyan esemény volt, melyet megváltoztathatnánk, vagy ép teljesen eltörölnék és semmisé tennénk, ha lehetőségünk lenne rá. A múltban történeken változtatni nem tudunk, viszont tanulhatunk belőle. Sajnos sok esetben bebizonyosodott már az idők folyamán, hogy ugyan abba hibába estünk. Kíváncsi voltam, hogy mit is gondolnak ez emberek a békediktátumról, hiszen a pályázat címe is az, hogy *'Mit jelent a XXI. századi magyarság számára a trianoni békediktátum'*? A riport alanyaim nagyobb része szívesen vállalta, hogy *névvel együtt* közzé tehetem saját gondolatait (**24 fős**) Viszont olyan személyek is akadtak, akik egyáltalán *nem álltak szóba velem (7 fős)*, amikor meghallották a Trianon szót, vagy azt mondták, hogy csak *név nélkül* tehetem közzé a gondolataikat (**5 fős**). A legtöbben a politikára hivatkozva nem vállalták fel nevüket. Olyan személlyel is találkoztam, aki azt állította, hogy ennek semmi értelme, és hogy miért foglalkozok ilyen felesleges dolgokkal. (**1 fős**). Olyan választ is kaptam, hogy *„nem kívánok válaszolni a kérdésre”*. (**5 fős**) A mini riportokat személyesen készítettem, egy-két esetben segítségül hívtam az internetes levelezési rendszert is. Többen voltak, akik időt kértek arra, hogy összeszedjék gondolataikat, olyan is volt, aki azonnal képes lett volna akár még egy kisregényt is írni a témáról. Voltak, akik ismerik a történelmünket, és voltak, akik csak némán álltak, s meg sem tudtak szólalni.

Érdeemes megjegyezni, hogy minden korosztályban találkoztam elutasító és segítőkész emberekkel, ez úton is köszönöm, hogy hozzájárultak a pályázatomhoz. Mitől félnek, vagy miért nem merik felvállalni az emberek az saját véleményüket? A rögzített beszélgetések közül választottam ki néhányat. (A mini riportokat teljesen véletlen sorrendben közlöm)

Babiák Gábor, 37 éves, gyári munkás - Salgótarján

„Azt kell, hogy mondjam, hogy nem rendelkezem kellő információval ahhoz, hogy erre a kérdésre tiszta és egyenes választ adhassak. Úgy gondolom, hogy a történelemben vannak olyan események, melyek nem is úgy történtek, ahogyan azt többen állítják. A múlt során általában mi mindig a rossz oldalon álltunk, így a büntetésekből is jócskán kijutott nekünk. Azt sem tudjuk, hogy mi történt volna ha... Sajnos nem tudok megfelelő választ adni, mivel az ilyen kérdésektől próbálok elhatárolni magamat, próbálok kerülni az ehhez hasonló témákat, hiszen ez már politika, és az engem nem érdekel.”

Tóth Kitti, 27 éves, értékesítési munkatárs - Budapest

„Szerintem Trianon egy elég érzékeny pont a magyarságnak. Hiszen ez egy igazságtalan döntés volt. Nagy területet és nagyszámú lakosságot érintett az elcsatolás. Még a mai napig kényes kérdés. Sajnos politikától sem mentes, ezért nem is bonyolódom ebbe.”

Szarvas Ákos és felesége: - Salgótarján

„1920.június 4. Franciaország- Versailles. Itt gyűltek össze a magukat győztes hatalomnak nevező "hiénák", hogy osztozkodjanak a mi szép nagy hazánkon. A nagygyűlés keretében meghozták azt a döntést, hogy lecsatolják Dél-vidéket, Erdélyt, Felvidéket, Kárpátalját, Órvidéket... A világon még ilyen brutális és kegyetlen békediktátum nem született, ahol egy ország lakosságának és területének a kétharmada lecsatolásra került. Nem törődve családok hovatarozásáról, a magyar ajkú honfitársaink teljes elszakításáról, elszigeteléséről az anyaországtól. Ami számunkra felháborító és érthetetlen, hogy a háborúban, mint Osztrák-Magyar Monarchia vettünk részt és még az osztrákok is sorban álltak a követelésekért, miközben mindketten egyformán vesztes állam voltunk. Ráadásul Szarajevóban az osztrák trónörökösöt ölték meg, amit mi úgy értelmezünk, hogy miattuk sodródtunk a háborúba. Akik a határokat húzták- alkották, hogy ha már vesztes államként bűnhődnünk kell és mindenáron területeket akartak elcsatolni, sokkal igazságosabb határt lehetett volna húzni, gondolunk itt arra, hogy a nagy részben magyar lakta településeket, városokat, falvakat nem lett volna szabad odadobni (pl. ilyen Benes féle nacionalista) magyar gyűlölő politikusoknak. Szinte kiheverhetetlen, hogy elvették tőlünk a vasúthálózat nagy részét, érc-só és egyéb bányáink jókora részét, hatalmas erdeinket, hegyeinket. Vajon eszébe jutott-e valakinek, hogy 1000 éven keresztül mi védtük a keletről beözönlő ellenségtől, szinte egész Európát?! Egy rossz döntés, egy rossz háború miatt nem lett volna szabad ilyen nagy nemzetet sárba tiporni és teljesen lehetetlen helyzetbe hozni. Talán ha minden város a sarkára áll, mint Sopron (a Hűség városa) és Balassagyarmat (a Legbátrabb város) akkor talán másképp alakulhatott volna országunk helyzete. Trianon számunkra egy történelmi gyásznapi, amit még mai napig sem értünk, hogy miért. Akinek van egy kis haza iránti szeretete és az ősei iránti tisztelete annak fáj Trianon!”

Szalai Rita 28 éves, adminisztrátor - Budapest

„Trianon! Egy trauma, amely már több magyar generáció életét beárnyékolta kis hazánkban. Egy trauma, amely családok ezreit csonkította meg. Megcsonkított családok és megcsonkított ország. Az igazságtalan békediktátum, ahol a magyar képviselő NEM TUDTA érdekeit képviselni, a magyar fél nem hallgattatott meg. Több mint Kilenc évtized, s mostanság is ugyanolyan indulatokat és érzelmeket vált ki belőlünk. Nem tudunk megszabadulni Trianon szellemétől, beszélni kell róla, a múltunk része, hozzánk tartozik. Még jobban össze kellene tartanunk - magyaroknak - ezáltal, nem pedig széthúzni. Sajnos ez magyar virtus.”

Varga Éva, 35 éves, családanya- Keszthely

„Trianon... A középiskolai történelem órán Trianon volt az egyik olyan téma, amit a tanár amolyan maradjon köztünk beszélgetés keretében tanított meg, mert a mai napig erős érzelmek társulnak hozzá, hiszen hazánk megcsonkításával volt egyenlő, és annyira sokféle vélemény létezik. Otthon a szülői házban is ugyan olyan tabukérdés volt, mert mély sebeket tépett fel, hiszen Trianon folytán az anyai nagyapám, nagyanyám és a családja egyik pillanatról a másikra vált „büdös magyarrá” a Csallóközben. Az újraegyesítés pont az ezekhez hasonló sebek miatt is nehézkes... de én hiszek benne, hogy odafentről nem a határok látszanak, hanem az hogy magyarok vagyunk, mind.”

Zolnai Zoltán, 40 éves, közalkalmazott - Salgótarján

„1920. június 4-én történt Magyarország egyik legnagyobb tragédiája (ha nem a legnagyobb) az első világháborút lezáró trianoni békeszerződés. Ebbe a békeszerződésben megalázó módon, gyakorlatilag figyelmen kívül hagyva a magyar álláspontot egyszerűen közölték a feltételeket, és mint kész tényeket csak aláírták a magyar delegációval. Magyarország elveszítette területének több mint kétharmadát és a lakosság nagy részét is, annak ellenére, hogy az eredeti tervekben a „nemzeti elv” alapján jelölték ki a határokat. (Csak Románia nagyobb területet rabolt el, mint a jelenlegi csonka ország.) Egyik napról a másikra milliók kerültek kisebbségi sorba, számos megaláztatásnak kitéve, és ha jobban belegondolok csak egy hajszálon múlt, hogy én is nem ilyen sorsra jutottam, hiszen légvonalban talán még 10 kilométer sincs a lakhelyem a határvonaltól. Személyes tapasztalatim alapján felvidéki és erdélyi túráimon is érezhető, hogy a kisebbségbe került magyar embernek a mai napig küzdenie kell a megmaradásáért, ami egyre nehezebb, holott ugyan ott él, ahol az ősei több száz év óta. Lassan a századik évfordulóhoz közeledvén sokan sokféleképpen vélekednek egy esetleges revízióval kapcsolatban, ami most nem hiszem, hogy kivitelezhető lenne, annyit viszont mindenképpen el

kell élni, hogy minél több önállóságot kaphassanak a határon túl élő magyarok (kulturális, gazdasági, területi autonómia), ami székelyföld esetében remélhetőleg minél előbb létrejön, ezen törekvések eléréséhez elengedhetetlen az anyaország hathatós segítsége, amit szerencsére a jelenlegi kormány igen komolyan vesz.”

Kapás Márton, 22 éves, tanuló - Eger

„A trianoni békediktátum a 20. század legigazságtalanabb békeszerződése, ezzel együtt a nemzet legnagyobb tragédiája is. A Központi Hatalmak országai közül egyértelműen Magyarország szenvedte el a legnagyobb csapásokat, még ha a háborúban játszott szerepe nem is indokolja ezt. Az egykori Magyar Királyság területének 2/3 részét elcsatolták, idegen nemzetek kezére adták. A magyar ipart és a mezőgazdaságot ezzel szinte teljesen tönkretették, hiszen termőföldjeink, nyersanyagforrásaink és vasúthálózatunk legnagyobb része is a szomszédos országok birtokába került. Véleményem szerint mégsem ezzel tették a legnagyobb kárt a magyarságban. Az akkoriban az antant által leginkább követelt nyelvi és nemzetiségi határokat éppen, hogy az antant nem vette figyelembe. Hiszen jelentős számú magyar lakosság rekedt kívül határainkon. Ugyanolyan magyarok, mint mi. Ők a mai napig nem asszimilálódtak, nem hagyták beolvasztani magukat a szerb, román, szlovák stb. nemzetekbe. Még ha a saját hazájukban idegenként is kell élniük, ők akkor sem adják fel magyarságukat. Sajnos manapság a határainkon belül élő magyarok jó része megfeledkezik róluk. Nem vesz tudomást a problémáról, vagy egyenesen nem is kezeli azt problémának. A politikai pártok nagy része szintén hallgat a kérdéstről, illetve egyenesen ellenzi a békediktátum felülvizsgálatát. Határainkon kívül rekedt testvéreinkre idegenként néznek. Szerintem minden magyarból jogos felháborodást kéne, hogy kiváltson a tudat, hogy több millió testvérünk kénytelen saját hazájában idegen nyelvet beszélve kisebbségként élni. Bár a teljes területi revízió manapság

már csak egy távoli álomként létezik a köztudatban, mégsem szabad szó nélkül beletörődnünk a minket ért veszteségekbe. Nem szabad elfogadni ezt a történelemben is példa nélkül álló igazságtalanságot. És bár sokan örülteként tekintenek majd ránk, mások náciaként bélyegeznek meg (mert ugye, manapság aki büszke a magyarságára az azonnal megkapja a „gyűlölködő”, „fasiszta”, „náci”, stb. jelzőket), mégis ki kell, hogy mondjuk, ki kell, hogy merjük mondani: Mindent vissza!”

Földiné Patakfalvi Erzsébet, 74 éves, nyugdíjas - Salgótarján

„Trianon, mint szörnyű tragédia vésődött az emlékezetembe. Ugyanis szüleimtől nagyon sokat hallottam a "Gyönyörű, szép Nagy Magyarországról" majd a szétdarabolásáról. A Madách Imre Gimnázium kiváló nevelő testülete pedig megtanított szeretni a Hazámat. Az alábbi Kölcsey idézettel bocsájtottak utunkra 55 évvel ez előtt /IV. humán osztályt./

„Négy szócskát üzenek, vésd jól kebeledbe, s fiadnak Hagyd örökül ha kihúnysz: *A haza minden előtt.*” - Kölcsey Ezek után, hogyan fájna a széttépett hazám sorsa. Kettévágott települések, hajlék nélkül maradt családok sokasága, szomorú sorsra jutott emberek lettek súlyos szenvedői e tragédiának. Két családdal jó magam is találkoztam, akiket szüleim segítettek talpra állni.

Hiába keltette fel a világ figyelmét Lord Rothermere, nem rendelkezett elegendő befolyással a "nagy politikában " Abszolút jogtalanak ítélem meg a Trianoni békeszerződést. A történelmi Magyarország természeti és politikai egységének feldúlása teljesen igazságtalan volt.

A régi határok visszaállítása pedig a legszentebb kötelessége lenne a magyar társadalomnak. Ezt a szörnyű megalázást eddig sem lett volna szabad hagyni.

Fájó érzés lehet határon túli magyarnak lenni, mert az illető ország "bennszülöttjei" bevándoroltként tekintenek a magyarra, sőt ha tehetik meg is "bélyegzik" őket, még ma is. Mindig kisebbségként tekintenek rájuk és éreztetik a kirekesztést.

Lásd: Erdélyből emiatt sok család települt át Magyarországra. Munkahelyi tapasztalatomból tudom.”

Ravasz Sarolta, 22 éves, tanuló - Budapest

Az első mondat, ami ilyenkor eszembe jut: Elvesztettünk egy háborút. Együtt a németekkel, együtt azokkal az ostoba emberekkel, akik belerántottak nemzeteket, népeket egy háborúba, AMI MINDIG VESZTESÉGEKKEL JÁR, akár veszítesz akár nem.

Rossz oldalon álltunk, rossz politikai befolyással, és még rosszabb földrajzi fekvésben. Mint hazaszerető ember mélyen igazságtalannak és felháborítónak tartom, amit velünk tettek akkor, de ugyanakkor fel kellett ismernem, hogy ma már a kialakult helyzeten nem tudunk változtatni, sem erővel, sem szép szóval. Trianont egy sebnek tekintem egy olyan gyermek lábán, aki türelmetlenül fel-felvakarja, hogy lássa vérezni.

DE ameddig a magyarság így áll hozzá, még évszázadokig feldolgozatlan ellentétek feszülnek majd az európai országok között.

Ami viszont fizikailag fájdalmat okoz, az az erdélyi testvérek elvesztése, és az, hogy még mindig vannak olyan magyarok, akik nem fogják fel mit jelent nekik az "anyaország".

Czebe Márk, 24 éves, tanuló - Kishartyán

„Trianon. Erről csak a veszteség jut eszembe. Kettő pontba szedve ki is fejtem, miért. Először is, emberileg nézve. Rengeteg magyar embert veszítettünk el. Olyanokat, akik akkor még magyarok voltak. A leszármazottaik közül már jóval kevesebben érzik magukat magyarnak. Bár ez területfüggő is. De bárhogya is nézzük, a lélekszámunk drasztikusan csökkent. A jelenlegi politikai helyzetben pedig nagyon nagy szükség lenne ezekre az emberekre. Másodsorban nézzük gazdaságilag. Hatalmas területet buktunk el szintén. Nyersanyaglelőhelyeket és mezőgazdasági területeket is. Ennek súlyát most is érezzük. Nincs termelés, nincs bevétel, az életkörülmények rohamosan romlanak. Bár ez természetesen nem csak ennek köszönhető... Zárszóként pedig megemlítenék egy szintén fontos és kellemetlen dolgot. Ez pedig a széthúzás az összetartozás ellenében. Egy-két csoporttól eltekintve, mára kiveszett az összetartás is. A szétcincált országunkkal is csodát lehetne tenni, ha nem egymás ellen élnénk, hanem egymásért.”

*Veszélovszki Balázs, 26 éves, tanár és helytörténet kutató –
Budapest/Salgótarján*

„Véleményem szerint a területvesztést mindenkinek tragikus eseményként kell felfogni, megérteni. Aki valaha is tanult történelmet, kérdezte a nagyszülőket, látott, olvasott korabeli dokumentumokat, az átérezheti az akkori magyarok gondolkozását. A legszebb érzés, ami átjön ezekből: az egyként (magyarként) gondolkozás, amit őriznünk kellene a következő évtizedekre, évszázadokra is. A terület-visszacsatolás (revízió) természetesen összetettebb kérdés, ennek lehetősége sajnos nem rajtunk múlik. Ha az igaz magyarokon múlna, szerintem már régen megtörténhetett volna. 1918 és 1938 között – ezt is csodálatos olvasni – minden magyar embernek ez volt a vágya, erről szóltak a mindennapok, erről írtak dalt, verset, színművet, és filmet is, majd 1938 után az örömmámorról, annak öröme, hogy az óramutató járásának megfelelően haladva évenként egy-egy elvesztett területet visszakaptunk. Meg kell kérdezni az időseket, hogy hogyan élték meg. Szintén mindenki egyként örült a visszatérésnek. Azt szokták mondani, hogy a tatárok, a törökök és az oroszok is elmentek, noha mindhárom pusztítás alatt jócskán megsínylődött az ország és a magyar nép. Trianon katasztrófáját azóta sem tudjuk igazán kiheverni, és nem tudunk mit kezdeni azzal, hogy van egy határunk, ami ugyan jelent valamit, de a határ két oldalán ugyanolyan emberek élnek, ugyanúgy beszélnek, gondolkoznak. Mi, akik a mostani (trianoni) határ mentén élünk, megérezzük, tudjuk, hogy mit jelent ez. Bízunk abban, hogy a történelem egyszer igazságot szolgáltat nekünk, és a sokat megszenvedett magyar népnek. Bízunk abban is, hogy a határon túliak is ugyanígy élik meg ezeket, és szeretnének hozzánk tartozni, hogy érezzék: ők is az „anyaország” részei.”

Prof. Dr. Füst Antal, nyugalmazott bányamérnök, c. egyetemi tanár az MTA doktora

„A magyarság számára Trianon egy máig ható traumát jelent. Sajnos nem mindenki tudja idehaza, hogy valójában mi is történt a Trianon palotában. Ebből a szempontból a ma magyarságának az a legfontosabb kötelessége, hogy Magyarországon és Európában közismertté tegye ezt a nemzeti tragédiát. Trianonban kis híján megszűnt az ezer éves magyar államiság. Kizárólag a magyar akarat, a „csak azért is” tette lehetővé, hogy Magyarország még ma is létezik. A mai magyarok számára mindezt intő példa arra, hogy mit várhatunk, nyugattól és kelettől, és örök tanulság arra, hogy egyedül csak magunkra számíthatunk. A trianoni ideát a nemzetállamok kialakítását célzó téves eszme inficiálta. Miközben a történelmi Magyarországot feldarabolták, a győztes nagyhatalmak gondosan elhallgatták, hogy az ő államuk sem nemzeti állam. Erről még ma sem ejtenek szót. A mai magyar ember számára Trianon komoly üzenet. Üzenet arra, hogy ellen kell állnunk minden, a megmaradt országot sújtó pénzügy, gazdasági és politikai támadásnak. Üzenet arra, hogy az elszakított nemzetrészekben tudatosítani kell magyarságukat, fenntartva azt a reményt, hogy ez az állapot egyszerűen nem lehet végleges, és a nemzet egységét kötelességünk visszaállítani.”

Nevét nem vállaló férfiú, 20 éves, tanuló - Pásztó

„Ha nem szakították volna szét az akkori országot, Magyarország anyagi helyzete ma jobb lenne. Turisztikailag és kulturálisan is színesebb lenne a történelmünk – lenne tengerpartunk. Mivel nem foglalkoztam a történelem tanulásával a múlton rágódnom sem érdemes. Szerintem az Európai Unióba is sokkal előbb és könnyebben bekerülhettünk volna, ha az országhatárok a régiiek lennének, ezáltal ismernék Magyarországot, és nem kevernék össze Budapestet, Bukaresttel.”

Nevét nem vállaló hölgy, 21 éves, tanuló - Salgótarján

„A témához semmi érdemlegeset nem tudok hozzászólni, pedig szívesen segítettem volna.”

Kulich Adrienn 23 éves, ápolónő és **Cseri Adrienn** 22 éves, ápolónő – Szalmatercs

„Nem vagyunk jártasak a történelemben, de úgy gondoljuk, hogy ezt a kis hazát is ugyan úgy lehet szeretni, mint ha nagy lenne. Különbség annyi, ha az ország a régi határai között lenne, még nagyobb lenne a munkanélküliség, szegénység és a bűnözés. Köszönhető ez az elmúlt évekbeli politikai vezetésnek. Az sem ártana, hogy ha megerősödne a közbiztonság, főnként Salgótarjában és vonzáskörzetében.”

A következő sorokban semmit sem vállaltak fel magukról a megszólítottak:

„Örültek Trianonnak. A határon túl ragadt nemzetiségek nem akartak tovább magyarok lenni. Megértem őket. A „dicsőséges” jobboldalnak már két világháborút köszönhetünk, ennyi.”

„A másik kétharmad boldog volt, hogy elszakadhatott Magyarországtól. Ez a tragédia. Erről kellene beszélni.”

„A magyarsághoz való tartozás korántsem azonos a Magyarsághoz való tartozással...”

Látható tehát, hogy a mai napig nincs, vagy alig van egyetértés a trianoni békediktátummal kapcsolatban. Ahhoz, hogy valamit elérjünk összefogásra van szükség, nem csak a határon belül, hanem azon kívül is. Saját bőrömön tapasztaltam a következőket: körülbelül 3 éve, egy velem egykorú leányzóval beszélgettem, hogy milyen neki Erdélyi magyarnak lenni. Azt panaszkolta el, hogy ő nem tudja, hogy hová tartozik, hiszen Romániában mindenféle hátrányban részesül, mert ő magyar, ha Magyarországon van, akkor pedig azért, mert Román. Egy másik eset már a Felvidéken történt. Egy városnappal egybekötött palóc találkozó rendezvénysorozaton – szándékosan nem írom le a szlovákiai város nevét – melynek részeként, innen Salgótarjából is tartottunk egy-két órás műsort, könyvbemutatóval egybekötve. Engem kértek fel a konferáló szerepkör betöltésére. Előzetesen elküldtük a forgatókönyvet, melynek első pontja a Himnusz volt. A főszervező jóváhagyta az összeállított programot, azonban az összejövetel napján megkérte a kis csapatot, hogy módosítsunk az

előadás menetében, mert nem játszhatják le a magyar Himnuszot, valamint megjegyezte nekem, hogy kerüljem a „mi magyarok vagyunk”, „Felvidék” és a „Kárpátalja” szavakat, kifejezéseket. A következővel érvelt: „*túl sokan figyelik ezt a rendezvényt, és az állásába is kerülhet*”. Egy nemzeti színű karkötőt is viseltem. Ezt is le kellett vennem, mondván, hogy ez provokáló lehet. Ugyan ebben a városban történt, hogy nem álltak szóba velem, magyarul. Angolul kellett kérnem, annak ellenére, hogy szem és fül tanúja voltam, hogy az eladó másokkal magyarul beszélget. Legvégül egy idézettel zárom a pályázatomat, amit úgy gondolok, hogy mindig és mindenkor megállja a helyét.

„Egynek minden nehéz; soknak semmi sem lehetetlen.”
(Gróf Széchenyi István)